

TEISINGUMAS, SOCIALINIS, MOTERS ATŽVILGIU – s voka, apibūdinanti privalomąjį teisingumą, atitinkantį tai, kaip žmogaus supranta savo esmę ir neatimamas savo teises. T – moralinis-teisinis ir socialinis-politinis sąmonės kategorija.

Kaip pagrindinė etikos ir politinės filosofijos kategorija T susijęs su nešališkumu (arba objektyvumu) ir lygybės supratimu, ypač su nurodymu lygiai elgtis su lygiais. T principai dažnai būna dviprasmiški, pavyzdžiui, kuria prasme žmonės yra lygūs. T sunku apibrėžti ir pasiekti, tačiau T yra teisinės sistemos tikslas. JT Generalinėje Asamblėjoje priimta Visuotinė žmogaus teisių deklaracija (1948) yra pats autoritetingiausias tarptautinis žmogaus teisių dokumentas. Jos pagrindu buvo ir tebėra priimamos naujos nacionalinės konstitucijos ir valstybių statymai.

Socialinis T – apibendrintas moralinis visuomeniniai santykiai arba visuomenės požiūrio asmenų vertinimas; istoriškai kintantis socialinis idealas, galintis turėti skirtingą prasmę įvairiose kultūrose ir socialinėse sistemose. Šiuolaikinis ST supratimas – vienodas ir lygus teisinis, politinis ir socialinis ekonominių garantijų užtikrinimas. ST principų įgyvendinimas reiškia, kad visuomenėje vyksta teisingas pasiskirstymas: veiklos (darbo); socialiniai gerovės (teisių, galimybių, galios, atlyginimų, pripažinimų); gyvenimo lygio ir kokybės; informacijos ir kultūrinės vertybės.

ST moters atžvilgiu – dabartiniu metu įgyvendinamas lygybės principas, kuris yra neatskiriamas valstybinis politikos atributas. Tačiau įvairios šalys vyriausybės įgyvendina lygybės politiką atsižvelgdamos visuomenėje vyraujančias politines, kultūrinės, ekonominės nuostatas ir stereotipus bei tarptautinius bendruomenės reikalavimus. Lygi lygybės politikos kintamumas (statymai, potvarkiai, nutarimų pokyčiai ir atsakingų už jų vykdymą žinybų kaita) įvairiose šalyse reiškia, kad ST moters atžvilgiu principų užtikrinimui visuomenėje reikia nuolatinių stebėsenos ir moterų judėjimo (NVO) aktyvių veiksmų, t. y. pilietinės iniciatyvos. Pavyzdžiui, Lietuvoje moterų ir vyrų nelygybės fakto pripažinimas, prasidėjęs sovietinio persitvarkymo laikais ir vėliau paskatintas Lietuvos siekiu stoti ES, lemia ne tik šiuolaikinės socialinės struktūros raidą bei pokyčius, bet kartu ir moters diskriminacijos metamorfozes, t. y. nepašalina, o užmaskuoja moters lygių teisių ir galimybių ribotumą.

Žr. *Diskriminacija, kultūrinė pilietybė, lygi galimybių statymas, lygi (moter ir vyrų) galimybių kontrolieriaus tarnyba, lygybė (lygi), moters lygios teisės ir galimybės, nešališkumas (gender bias).*

Literatūra:

Gardiner, F. (ed.). 1997. *Sex Equality Policy in Western Europe*. London & NY: Routledge.

Alina Žvinklienė